

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno Din 24—
polletno Din 12—
posamezna številka Din 1—

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:

Pri 1 × objavi $\frac{1}{1}$ str. Din 400
" " " $\frac{1}{2}$ " Din 200
" " " $\frac{1}{4}$ " Din 100
" " " $\frac{1}{8}$ " Din 50
" " " $\frac{1}{16}$ " Din 25

VI. letnik.

V Ljubljani, dne 1. marca 1923.

Štev. 5.

Delovni čas v obrtništvu.

Kakor smo poročali že v zadnji številki „Obrtnega Vestnika“, se je začela dne 26. februarja t. l. v Beogradu pri ministrstvu za socialno politiko anketa o ureditvi delovnega časa v zmislu § 6. zakona o zaščiti delavcev. Da olajša delo ankete, je ministrstvo za socialno politiko izdelalo pravilnike, ki urejujejo delovni čas posebej za industrijo in posebej za trgovino in obrt. Pravilniki so se vposlali vsem trgovskim in obrtniškimi ter tudi delavskim zbornicam. O definitivnih predlogih in opombah k predloženim pravilnikom so sklepale gospodarske korporacije na konferenci, ki se je vršila dne 25. februarja t. l. v Beogradu. Zastopniki posameznih gospodarskih korporacij in organizacij so na predmetni konferenci podali svoje izjave o pravilnikih, na kar so se formirali enotni predlogi.

Pravilnik o ureditvi delovnega časa v obrtništvu v obliki kakor je bil predložen s strani ministrstva za socialno politiko in potem izpopolnjen na podlagi predlogov posameznih gospodarskih korporacij, vsebuje sledeča določila:

Pod obrtniškimi podjetji v zmislu tega pravilnika se razumejo vsa podjetja v zmislu § 2. zakona o zaščiti delavcev, premična in nepremična, v zaprtem ali odprtem prostoru, v katerih se opravlja predelovanje sirovin in polsirovin v cilju preprodaje, popravila izdelkov ali posebne vrste usluge proti nagradi in v katerih se vrši delo s pretežno uporabo ročne sile. V sporih, ali pripada kako podjetje kategoriji obrtniških podjetij ali ne, odloča ministrstvo trgovine in industrije sporazumno s pristojnimi obrtnimi, industrijskimi, odnosno trgovskimi in obrtniškimi zbornicami.

V obrtniških podjetjih se more zaposliti pomožno osebje do 10 ur dnevno, odnosno 60 ur tedensko, razen v sledečih podjetjih, v katerih sme biti pomožno osebje zaposleno do 8 ur dnevno, in sicer: v vseh vrstah grafičnega obrta, v perilnicah za perilo in zavodih za kemijsko čiščenje in barvanje oblek in perila, v podjetjih, v katerih se izvršuje strojenje kož s taninom kakor tudi kjer delajo delavci v tunelih.

Delovni čas se pa sme podaljšati nad gori navedeni maksimum v sledečih primerih:

I. V podjetjih, v katerih traja delovni čas 10 efektivnih ur: *a)* kadar to neizogibno zahtevajo razlogi višje sile, *b)* v podjetjih, kjer je to neobhodno potrebno za normalni začetek in konec dela, kakor tudi, da se prepreči kvarjenje materiala, ki se uporablja pri proizvodnji, kjer se pa sme uporabljati samo najpotrebnejše število osebja; *c)* kadar je to potrebno, da se v teku tedna opuščen delovni čas nadomesti druge dni; *d)* pri podjetjih, katera delajo izključno sezonsko ali ki so izpostavljena neposrednim atmosferskim vplivom. Pod sezonskimi podjetji v zmislu tega pravilnika je smatrati ona podjetja, katerih normalna produkcija ni stalna tekom celega leta, ampak je vezana samo na gotove periode v letu, bodisi zbog narave samih sirovin, ki so podvržene kvarjenju ali ki se morejo dobaviti samo v gotovih letnih časih, bilo zbog atmosferskih vplivov (ostri mraz, vročina, dež, sneg), zbog česar se more opravljati delo v njih samo tekom gotovih letnih časov.

V primerih, predvidenih v točki pod *a)* gornjega odstavka, se sme delovni čas podaljšati, dokler to zahteva potreba višje sile. V primerih pod točko *b)* se sme delovni čas podaljšati za dve uri dnevno, v primerih pod točko *c)* pa za eno uro dnevno. Za preračunanje delovnega časa v sezonskih podjetjih bo ministrstvo izdalo posebna določila.

Pri podjetjih druge kategorije, kjer se sme normalno delati samo 8 ur dnevno, se sme izjemoma podaljšati delovni čas v istih primerih in v istih mejah, kakor je to določeno v prejšnjem odstavku za podjetja, v katerih sme biti pomožno osebje zaposleno po 10 ur dnevno. Razen tega se pa v podjetjih druge kategorije sme podaljšati delovni čas: *a)* kadar to izrecno odobrava pristojna inspekcija dela, za kateri primer se sme delovni čas podaljšati največ do 10 ur dnevno in to najdalje za 16 tedno v enem letu; *b)* kadar se lastniki podjetij potom pismenega sporazuma dogovorijo s svojim pomožnim osebjem.

Lastniki obrtnih podjetij morajo dovoliti svojemu pomožnemu osebju najmanj 36urni nepretrgani nedelj-

ski odmor in ako prideta dva obvezna praznika drug za drugim, pa najmanj 60urni nepretrgani odmor. Od tega so izvzeti primeri: 1.) Ako je delo v nedeljah neodložljivo potrebno, da bi se odstranile razne nevarnosti, nastale zbog višje sile; 2.) kadar je sodelovanje pomožnega osebja tekom nedelje neobhodno potrebno za izvršitev potreb, ki stoje v zvezi z ohranitvijo delavnic v dobrem stanju, kakor tudi vseh onih poslov, od katerih je odvisno redno delo in varnost v podjetju, v kolikor se ta dela ne morejo izvršiti tekom delovnih dni; 3.) kadar je delo v podjetjih tekom nedelje neobhodno potrebno, da se zabrani kvarjenje sirovin, v kolikor bi se ne moglo izvršiti tekom delovnih dni; 4.) kavarniška podjetja, gostilničarska, hotelska, slaščičarska in fotografska kakor tudi vse vrste podjetij za društvene zabave, v katerih sme pomožno osebje biti zaposleno tudi v nedeljah ves dan; 5.) pekarska in mesarska podjetja, v katerih sme biti pomožno osebje zaposleno tudi v nedeljah največ dopoldne. Tudi glede brivskih podjetij predvideva že zakon o zaščiti delavstva nedeljsko dopoldansko delo, toda tukaj so si stale zahteve zastopnikov posameznih pokrajin ena proti drugi. Med tem ko so deželne zadruge brivcev v Ljubljani, Osijeku in še nekatere druge zahtevale odpravo nedeljskega dela v brivski obrti, so brivski mojstri Beograda odločno zahtevali, da se jim dovoli nedeljsko dopoldansko delo. Vprašanje je ostalo odprto in bo minister za socialno politiko po zaslišanju ministrstva za trgovino in industrijo o tem sam odločal. 6.) Tudi je dovoljeno nedeljsko delo, ako padejo letni sejmi ali tedenski tržni dnevi na nedeljo. Ako tričetrt pomožnega osebja izjavi, da se nedeljski počitek v dotičnem podjetju vrši kak drug dan namesto na nedeljo, se sme delati ob nedeljah, pač pa morajo potem lastniki podjetij dati svojemu pomožnemu osebju temu odgovarjajoč odmor tekom naslednjega tedna.

Poleg počitka ob nedeljah ali v dneh, ki jih nadomeščajo, so lastniki obrtniških podjetij dolžni dati svojemu pomožnemu osebju počitek najmanj 24, odnosno 48 nepretrganih ur v dnevih, ko je delo v teh podjetjih iz religioznih ali drugih razlogov prepovedano, in to v zmislu pravilnika, katerega bo v svrhu rešitve tega vprašanja izdalo ministrstvo za socialno politiko.

To bi bila v kratkem določila pravilnika, katerega so predložili zastopniki gospodarskih korporacij ministrstvu za socialno politiko.

Zastopniki delavskih korporacij so pobijali določila pravilnika ter so zahtevali, da se uvede tudi v obrtništvu kakor v industriji 8urni delavnik kot normalni delovni čas. 10urni delavnik naj bo le izjema, med tem, ko sloni pravilnik, ki ga je predložilo ministrstvo za socialno politiko, na principu, da veljaj za normalni delovni čas v obrtništvu 10urni delavnik in je krajši delovni čas za obrtništvu samo izjema. Glede sezonskih obrtov se niso zastopniki delavstva zadovoljili s splošno definicijo, ampak so zahtevali, da se v pravilniku izrecno navedejo vsa podjetja, katera je smatrati za sezonska. Za brivski obrt so zahtevali popoln nedeljski

počitek. Poleg teh zahtev so predložili še nekaj drugih nebitvenih predlogov.

Ministrstvo za socialno politiko je vzelo predloge ene in druge skupine na zapisnik, ne da bi se pri tem spuščalo v kako kritiko, in bo o tem odločalo v zmislu § 6. zakona o zaščiti delavcev v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo.

Obrtniki, na plan!

Ni daleč več volilni dan, ko se bo odločevalo, kdo bo vodil državno upravo. Gre tu za vprašanje, ali bomo obrtniki zopet prespali ta važni trenutek in potem zopet tarnali, da nimamo nobene zaščite v parlamentu. Vprašajmo se, ali je res umestno vreči puško v koruzo in prepustiti vajeti našim nasprotnikom, da nas v bodoče zopet gulijo. Ali nismo že dosti utrpeli zaradi naše politične malomarnosti? Časopis „Slovenec“ je zadnjič napadel Zvezo obrtnih društev, češ, da ona hoče zapeljati obrtništvo v politiko. Avtor omenjenega članka pač poizkuša spraviti obrtnike v lahkomišelnost, rad bi jih razcepil in na ta način zopet spravil ob vse zastopstvo v bodočem parlamentu. Brez dvoma je „Slovenec“ neprijetna kandidatura velespoštovanega obrtnega borca g. Ivana Rebka, ker dobro ve, da je to mož, ki ne politizira, temveč je mož dela na gospodarskem polju. Nam obrtnikom pa je na tem ležeče, da bi se v bodočem parlamentu gospodarilo, ne pa brezplodno politiziralo. Čas je zlato! pravi pregovor, zaradi tega se tudi v parlamentu ne sme čas tratiti, temveč se mora delati za razvoj in procvit naše obrti, trgovine in industrije, koja ima najlepšo bodočnost v naši državi, ako so možje pri postavodaji na pravem mestu. Ali je bilo potrebno, da so se državne nabave uvažale iz tujih držav, a domači obrtniki so sedeli brez dela? Ali je bilo potrebno razvoj obrti ovirati z omejitvijo dela? Ali je pravično, da se pri razdelitvi davkov obrtnika najtežje obremenijo? Ali je pravično, da obrtnik nima nobenega zavarovanja zoper bolezen in nezgode? Ali je bilo potrebno centraliziranje bolniških blagajn v sedanjih obliki, kjer se pasejo različni koritarji, a bolniki so napram prejšnjemu stanju oškodovani, dasiravno smo obrtniki tako težko obremenjeni? Ali nista potrebna razvoj obrtnega šolstva in zaščita reelnega obrtnika napram šušmarstvu? Bodoča skupščina bo delala nov obrtni red, ali ni potreba pridnega obrtniškega sodelavca? Za razvoj malega kmetijstva je treba prirejati tečaje in predavanja, kajti vsak razumen človek ve, da bi naša zemlja nesla desetkrat toliko, ako bi bila pravilno obdelana, kar se more samo na podlagi izobrazbe doseči. Ako bi imel kmet priložnost praktično se izobraževati v živinoreji, bi brez dvoma ista mnogo lepše uspevala kakor v sedanjih razmerah. Ako se človek v vsa ta vprašanja zamisli, ali more stopiti v politično abstinenco? Brez dvoma je dolžnost Zveze obrtnih društev, da opozori svoje člane in jih kliče na plan za te volitve. Tu ne gre za strankarske fraze, tu gre za važna gospodarska vprašanja, ki nas morajo vzpodbujati k zavesti in spraviti v na-

rodno skupščino može dela, pa naj bo „Slovenca“ prav ali ne. Mi obrtniki hočemo reelno politiko, ne pa strankarsko sovražnost in razdrapanost. Može, ki jih poznamo kot najagilnejše, kakor je dr. Kukovec, Rebek, Petovar, Holy itd., so nam garancija, da jim lahko popolnoma zaupamo. Naša stanovska dolžnost pa nam veleva, da jih podpiramo in gremo z vso vnemo na agitacijo za njih sigurno izvolitev. I. B.

Prepoved nočnega dela v pekarnah.

Na anketi, ki se je začela dne 26. m. m. v Beogradu pri ministrstvu za socijalno politiko, se je razpravljalo tudi o pravilniku o prepovedi nočnega dela v pekarnah. Preden se je začela debata o imenovanem pravilniku, je bila vročena načelniku ministrstva dr. Kuželju, ki je vodil anketo, sledeča spomenica: „Gospodu ministru za socijalno politiko! Pekovski mojstri in poslastičarji iz cel kraljevine SHS so na svojem sestanku, ki se je vršil dne 25. februarja v Beogradu, povodom naredbe ministrstva za socijalno politiko o prepovedi nočnega dela v pekarnah, po vsestranskem obravnavanju tega vprašanja, prišli do sledečega sklepa: Po stanju, v katerem se nahajajo naše pekarnice starega sistema, v katerih se nahajajo skupno delavnice in prodajalne, se omenjene naredbe o prepovedi nočnega dela ne da uporabiti. V teh primitivnih pekarnah, v katerih se dela podnevu in ponoči, se poizvaja komaj toliko kruha, kolikor je za konsumente najpotrebnejše. Ako bi se uknilo nočno delo, bi se uknila polovica delovnega časa, in na ta način bi se zmanjšalo proizvodstvo na polovico, kar pomeni, da bi polovica prebivalstva ostala brez kruha. Pekarski mojstri ne morejo za to prevzeti nikake odgovornosti, ampak bo moral za to odgovarjati g. minister za socijalno politiko. Zbog tega prosimo, naj g. minister prekliče naredbo o prepovedi nočnega dela in naj za sedaj dopusti, da se obratuje, kakor se je obratovalo do sedaj, t. j., da se peče kruh podnevu in ponoči.

Podpisani prosijo g. ministra, da vzame v obzir predloženo predstavko, za kar mu bodo pekovski mojstri cele države hvaležni, ter da prepusti to vprašanje času, da ga reši z uvedbo modernih pekarn, katere bi mogle zadovoljiti prebivalce že samo z nekolikimi delovnimi urami. — Za Beograd: Radomir Spasojević s. r.; za Zagreb: Peter Kužmar s. r.; za Ljubljano: Bizjak s. r.; za Osijek - Brod: Rukavina s. r.; za Sisak - Karlovac, Varaždin, Subotico: Mate Vrtlan, zagrebški zastopnik; za Tetovo: Panta Simić s. r.; za Skoplje: Petko Djordjević; za Zaječar: Dimitrije Jakovlević s. r.; za Užice: Novica Gjurić; za Kragujevac: Kosta Tomić; za Niš: Petar Mladenović s. r.; za Sarajevo: Nikola Šašić s. r.; za Črno goro: Pavle Kara-Radovanović s. r.; za Gornji Milanovac: Milorad Radovanović s. r.

Debata, ki se je na anketi vršila glede prepovedi nočnega dela v pekarnah, je bila dokaj živahna in tu pa

tam celo preburna. Z isto vehemenco, s katero so pekovski mojstri pobijali pravilnik o prepovedi nočnega dela ter dokazovali, da se prepoved nočnega dela nikakor ne dá izvršiti, ne da bi bile pri tem občutno prizadete širše mase delavstva, ki potrebuje že v zgodnjih jutranjih urah svežega kruha, z isto vehemenco so zastopniki delojemalcev zagovarjali prepoved nočnega dela. Po dolgem vsestranskem razmotrivanju tega vprašanja je predsednik ankete predlagal, naj se v svrhu ugotovitve ali je tehnično mogoče, da se tudi brez nočnega dela (kot noč v zmislu novega pravilnika je smatrati čas od 8. ure zvečer do 4. ure zjutraj) preskrbi prebivalstvo že v zgodnjih urah s svežim kruhom, izvedejo praktični poizkusi. Ti poizkusi naj se izvršijo na različnih krajih naše države z uporabo peči različnih sistemov. Pri poizkusih sodelujeta po dva delavca in po dva mojstra pod nadzorstvom inspekcije dela. Natančnejša določila za te poizkuse bo izdalo že v prihodnjih dneh ministrstvo za socijalno politiko. Ta predlog so sprejeli tako delodajalci kakor tudi delojemalci.

Razno.

Naročnike, ki še niso poravnali zapadle naročnine, oziroma, ki jo niso obnovili, smo na ovojju pričujoče številke «Obrtnega Vestnika» opozorili z rdečim znamenjem in jih prosimo, da nam naročnino takoj nakažejo.

III. Ljubljanski velesejm. Kakor doslej že dve leti, tako se bo tudi letos vršila ta v narodnogospodarskem oziru tako važna prireditve v času od 1. do 10. septembra. Predpriprave so že v polnem teku in lepo je že število neobveznih prijav, na katere se bo pozneje pri razdeljevanju prostora v prvi vrsti oziralo. Čeravno sta oba dosedanja velesejma dosegla v vsakem oziru zelo lepe uspehe, vendar naj bi letošnji III. Ljubljanski velesejm po svoji sijajnosti in uspehih prekašal oba prejšnja. Letošnja velesejska prireditve naj bi bila manifestacija naše gospodarske sile in naj bi pokazala svetu cvet naše industrije in veletrgovine. Zato vabimo vse interesirane kroge, naj si že sedaj z neobvezno prijavo zasigurajo udeležbo, ker se je lansko leto zgodilo, da je moralo biti preko 50 reflektantov odklonjenih, ker so se zglasili nepozno in ni bilo več prostora. V mesecu marcu se bodo razpošiljale tiskovine za prijavo in se tem potom naproša vsakdo, ki je na tem interesiran in slučajno tiskovin ne bi prejel, da jih reklamira pri uradu „Ljubljanskega velesejma“ v Ljubljani.

Predsedstvo «Ljubljanskega velesejma» sporoča vsem društvom, korporacijam, klubom itd., da se letošnji III. vzorčni velesejm vrši v času od 1. do 10. septembra ter jih naproša, da blagovolijo svoje nameravane kongrese, koncerte itd. sklicati, oziroma prirejati v času letošnjega velesejma. Vse svoje tozadevne namere, želje itd. naj blagovolijo sporočiti uradu „Ljubljanskega velesejma“ v Ljubljani.

Darilo. Gospod, ki noče biti imenovan, je povodom prevzetja obrta naklonil 100 Din za tiskovni sklad «Obrtnega Vestnika». Uprava lista mu izreka tem potom najsrčnejšo zahvalo z željo, da bi našel ob raznih prilikah mnogo posnemalec.

Obletnica. Naš tovariš, gospod Aleksander Gjud, dolgoletni predsednik bolniške blagajne samostojnih obrtnikov in član načelstva deželne zadruga brivcev v Ljubljani, je dne 25. februarja t. l. v ožjem krogu svoje rodbine praznoval 60letnico svojega rojstva. Gospod Gjud je prišel pred 39 leti iz svojega rojstnega kraja Zagreba kot mlad pomočnik k tedanji tvrdki Bussinaro ter je po sedemletni pomočniški dobi postal samostojen obrtnik, ki se je s svojo pridnostjo in marljivostjo povselp do najuglednejšega obrtnika v Ljubljani. Njega delavnica slovi kot ena najlepših in najmodernejših v brivski stroki. Gospodu Gjudu želimo vse najboljše in mu kličemo na mnogajeta leta na čast in ponos njegove rodbine in vsega obrtništva.

Društvo obrtnikov za sodni okraj Kranjska gora s sedežem na Jesenicah priredi v nedeljo dne 11. marca 1923. ob dveh popoldne na Jesenicah v hotelu «Triglav» svoj redni občni zbor. Dnevni red občnega zbora bo poročilo posameznih funkcionarjev, volitev predsednika in izpopolnitev odbora ter razna druga važna poročila v organizatoričnem in socijalnogospodarskem smislu. Pozivljamo vse včlanjene obrtnike, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo in da pripeljejo s seboj še take obrtnike, ki do sedaj še niso včlanjeni v našem obrtnem društvu, da se prepričajo, da je vsakemu samostojnemu obrtniku ravno tako potrebna društvena organizacija kakor isto smatrajo delojemalci. Društveno vodstvo pričakuje polnoštevilne udeležbe in kliče vsem: na svidenje na občnem zboru!

Obrtnim zadrugam in delegatom zveze obrtnih zadrug se daje tem potom na znanje, da se bo v nedeljo dne 8. aprila 1923. vršil redni občni zbor zveze obrtnih zadrug. Poslovni red zveznega zbora, § 11. zveznih pravil, predpisuje, da je na dnevni red postaviti samo one predloge, ki so bili 14 dni pred zveznim občnim zborom v rokah zveznega načelnika; predloge, ki so se pozneje izročili ali se stavili šele na zveznem zboru, je prepustiti tedaj v razpravo, če tretjina navzočih zastopnikov prizna nujnost. Vsled tega se pozivljajo vsi zastopniki zadrug, da svoje eventualne predloge vložijo pismeno do 28. marca. — Ker bo občni zbor zelo važen, že danes opozarjamo vse včlanjene zadruga, da zanesljivo odpošljejo svoje zastopnike.

Ustanovni občni zbor pokrajinske zadruga knjigovezov, izdelovalcev kartonaže, papirnih izdelkov in usnjenega galanterijskega blaga za Slovenijo v Ljubljani se je vršil dne 25. februarja t. l. v gostilni Bončar na Sv. Petra cesti. Navzočih je bilo 12 članov. Dnevni red je bil običajen. Načelnik g. Fr. Bonač otvori občni zbor. Poročilo zadnjega občnega zbora se prečita in odobri. G. načelnik poroča o minolem letu. Spominja se umrlega člana A. Feldsteina. Poroča o mezdnem gibanju, o tarifnih pogajanjih. Posebno se zahvali gg. Jakopiču, Dežmanu ter Janežiču za trud in požrtvovalnost med stavko in pri pogajanjih. Tarifa se odobri, izvzemši točka 5. (Sporazum). Občni zbor izjavlja, da ne bo priznal nikakih kratenj svojih pravic o razvrstitvi dela in delavstva kakor tudi o uporabi strojev. Dalje naroča odboru, da isti ne sme nič popustiti pri eventualnih pogajanjih. Članov je 33. Sej se je vršilo 32. Dohodkov je 11.702 K, stroškov 3578 K 40 vin; saldo 25. februarja 1923. 2724 Din 90 p. Vstopnina za vajence se za pre-

teklo poslovno leto izterja, ako ni bila plačana, istotako učne pogodbe in denarna globa. Pomočnik plača za drugi pristopnino, kadar je po učni pogodbi oproščen. Prememba pravil: naslov Pokrajinska zadruga za Slovenijo v Ljubljani, in več točk, ki se morajo času primerno izpremeniti. Za leto 1923. se določa zadružna doklada: 1.) za male samostojne knjigoveznice do pet oseb 25 Din, za vse druge samostojne knjigoveznice 100 Din in 2.) za tiskarniške in knjigoveznice, ki izvršujejo obrat ali obrt posredno po svojih poslovodjih z uslužbenci do 10 oseb, 250 Din, za vse druge 500 Din. V odbor se izvolijo: za načelnika g. Iv. Jakopič, za načelnikovega namestnika g. Fr. Bonač, dalje 6 odbornikov in 4 namestniki, eden za Maribor, eden za Celje, eden za Kranj. Prisedniki za izpraševalno komisijo za Ljubljano dva, za Maribor eden, za Celje eden; za tarifno komisijo 7 članov in 2 namestnika. Cenik knjigoveških izdelkov se spopolni in preuredi. G. Perc poroča o razmerah v Celju. Razmotriva se o izobrazbi vajencev, otvoritvi obrtne nadaljevalne šole. Načelnik g. Jakopič zaključi ob 1 uri občni zbor.

Slovensko obrtno društvo v Brežicah je imelo svoj redni občni zbor dne 2. svečana 1923. Ob veliki udeležbi obrtništva otvori predsednik tov. Josip Holy ob 10. uri v Narodnem domu občni zbor, pozdravi navzoče in poroča o uspešnem delovanju društva preteklega leta. Društvo šteje 106 članov. Blagajnik tov. Sikošek poroča o stanju blagajne: društveno premoženje znaša 13.638 K, ki je plodonosno naloženo. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Jos. Holy, za podpredsednika Ign. Poljanšek in za predsednika razsodišča M. Kalb. Odborniki: Novak M., Vogrinc Iv., Vogrinc K., Sikošek Fr., Kralj And., Gregl Jos., Francekovič Fr., Zagode Iv., Kramar Iv., Resnik Fr.; preglednika računov: Golob Fr. in Ivič Jeronim. Pri slučajnostih se poviša članarina na 12 Din letno. Med drugim pojasni in utemeljuje predsednik Holy kandidaturo kot namestnik g. drja. Roša na listi N. K. O. Z. za srez Brežice-Laško. Nadalje predlaga, da bi društvo razširilo svoj delokrog na širšo okolico, da bi bil v vsakem večjem kraju zaupnik, kateri bi nabiral članstvo in z istim imel večkrat poučne sestanke. Predlog se soglasno sprejme in se izvršitev prepusti odboru. Nato zaključi predsednik občni zbor.

Beltinci. Dne 25. februarja je imelo novoustanovljeno Slov. obrtno društvo v Beltincih svoj prvi občni zbor. Zbora se je udeležilo veliko število obrtnikov. Ob 10. uri je g. Neubauer Jan. otvoril občni zbor s pozdravom navzočih. Dnevni red občnega zbora je bil: 1.) Volitev novega odbora. 2.) Čitanje zadnjega sejnega zapisnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Določba doklad. 5.) Razno. Za predsednika je bil izvoljen g. Neubauer Jan., za podpredsednika Raduha Štefan, za tajnika Kralj Vek., za blagajnika Meizel Jos.; za odbornike so bili izvoljeni: Pozdrec Ivan, Erjavec Anton, vsi iz Beltincev; nadalje so se izvolili za vse pripadajoče občine zaupniki, in sicer: za Beltince: Balazič Štefan, Teurlim Miha, Pentofer Lud., Huber Alojzij; za Ižekovce: Prša Štefan, Kerčmar Martin; za Odrance: Heidnjak Anton, Horvath Andraž; za Gaučane: Cigan Ivan; za Lipovce: Mesarič Ivan; za Dokležovje: Jerič Ivan. Od 1. marca naprej se je članarina za četrt dinarja zvišala. Ako hoče kateri izmed članov odstopiti, mora to pravočasno naznaniti odboru, da se mu list ustavi. „Obrtni Vestnik“ dobi vsakdo na dom.

Tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani. Polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične

1. aprila 1923. Za vstop je vložiti na ravnateljstvo državne podkovske šole s kolkom za 13 dinarjev kolikovo prošnjo do dne 15. marca t. l. ter ji priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno izpričevalo, 5.) npravstveno izpričevalo in 6.) ubožni list. Vsako prilogo je kolkovati s kolkom za 1 dinar. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje, skrbeti pa morajo sami za hrano in učne knjige.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah „Državne borze dela“ v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v tednu od 18. do 24. februarja 1923. dela 301 moška delovna moč in 119 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 172 moških in 79 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 229. Promet od 1. januarja do 24. februarja 1923. izkazuje 4973 strank, in sicer 1780 delodajalcev in 3193 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1133. *Dela iščejo:* kovači, strojni in stavbni ključavničarji, elektromonterji, mizarji, slaščičarji, čevljarji, zidarji, tesarji, natakariji, natakarike, šoferji, šivilje, vajenke itd. *V delo se sprejmejo:* gozdni delavci, rudarji, vrtnarji, viničarji, orod. ključavničarji, stolarji, šivilje za moško perilo, usnarji, sodavičar, livarji, služkinje, kuharice, vajenci itd.

Vzorčni velesejem v Budimpešti. V Budimpešti se bo vršil od 19. do 28. marca t. l. IV. vzorčni velesejem. Za blago, namenjeno za velesejem, kakor tudi za obiskovalce, bodo zagotovljene največje ugodnosti. Interesentom daje pojasnila Trgovska in obrtniška zbornica v Budimpešti.

Arhitekt Jožef Plečnik (1872.—1922.). Dne 23. januarja je obhajal svojo petdesetletnico največji jugoslovanski arhitekt Jožef Plečnik, mož, ki mu domovina ni mogla dati tistega širokega polja, kjer bi razvil svojo voljo in svoje zmožnosti. Pot njegovega življenja je bila že v zgodnji mladosti polna težav, kajti že v svojem 14. letu je zapustil svoj rojstni kraj, Ljubljano, kjer je bil v delavnici pri svojem očetu mizarju, in odšel iskat večje izobrazbe na obrtno šolo v Gradec. Po štirih letih šolanja v Gradcu ga je povabil na Dunaj lastnik neke tovarne za izdelovanje notranje hišne opreme kot mizarja. Vodja tedanje moderne dunajske šole, sloviti arhitekt Oto Wagner, je s svojimi deli, razstavljenimi v Künstlerhausu, naredil na Plečnika tak vtis, da je zapustil svojo službo in se podal naravnost do Wagnerja s prošnjo, da ga sprejme na svojo akademijo. Wagner ga je sprejel in kmalu spoznal nadarjenost mladelega Plečnika. Kako visoko ga je cenil, kaže dejstvo, da ga je vzel v svoj atelje kot sodelavca in mu celo prepustil izdelavo svojih naročil. Prvi javni nastop mu je omogočil Wagner z dekoracijo dunajske Rotunde, ki je vzbudila ne malo pozornosti v tedanjem dunajskem umetnostnem svetu. Kmalu nato se je udeležil Plečnik razpisa za Gutenbergov spomenik, kjer je odnesel prvo darilo. O njegovem osnutku se je dunajska kritika izrazila, da je to pojav prvovrstne umetnosti. Da do izvedbe tega projekta ni prišlo, je bil vzrok le v tem, da ni hotel Dunaj trpeti v svoji sredini dela slovenskega umetnika. Plečnik se je kmalu nato podal v Italijo, kjer je bival leto dni in se seznanil z italijansko arhitekturo. Iz Italije je šel v Francijo in se po kratkem bivanju v Parizu vrnil zopet na Dunaj, kjer je ostal še dve leti v Wagnerjevem ateljeju. Po preteku teh dveh let pa je

Plečnik začel delati samostojno in si uredil svoj atelje na periferiji Dunaja. V tej dobi se je razvila njegova jaka individualnost tako visoko, da se je otrese vsega vpliva svojega učitelja in krenil na resnejšo in globljo pot, kakor je bila pot šole slavnega Otona Wagnerja. Vsa njegova številna dela iz te dobe nam jasno pričajo o tem, in Kosta Strajnič, ki je izdal v Zagrebu leta 1920. knjigo «Josip Plečnik», piše o njegovem največjem delu, Zacherlovi palači na Dunaju, sledeče: «Po ovaj harmoniji arhitektura Zacherlove kuće znači potpuno oslobodjenje od beške škole i nagoveštanje ličnoga stila, koji u sintezi slovenske melankolije i antičke jasnoće nalazi svoj definitivni izraz.» Leta 1911. ga je prosil vodja češke moderne arhitekture Jan Kotera, da prevzame mesto profesorja na umetnostnoobrotni šoli v Pragi. Plečnik je prevzel to mesto že iz tega razloga, ker je bil uverjen, da se bo izražanje njegove slovanske duše dosti svobodnejše razmahnilo in našlo več razumevanja v bratski Češki kot pa na tujih dunajskih tleh. Od tega časa dalje je postal Plečnik učitelj in pedagog, ki so ga njegovi učenci vzljubili in si ga postavili za nedosežen vzor. Leta 1913. ga je profesorski kolegij dunajske akademije trikrat soglasno izvolil za naslednika umrlega slavnega Wagnerja, toda avstrijsko ministrstvo izvolitve zaradi Plečnikove narodnosti ni potrdilo. Kmalu nato je dobil ponudbo profesorja na neki visoki šoli v Nemčiji, kar je pa odklonil in ostal zvest bratom Čehom, ki so ga osvobodili iz trpljenja polnega življenja v avstrijski prestolici. Čehi so ga izbrali leta 1919. za profesorja na praški akademiji, kar so soglasno pozdravile vse umetnostne revije, poudarjajoč, da je Plečnikovo delovanje v Pragi že mogočno obogatilo in popolnoma prerodilo češko moderno arhitekturo. Leta 1921. je Jožef Plečnik zapustil Prago in se podal v svojo osvobojeno domovino, da prevzame na mladi ljubljanski tehnik vodstvo arhitektnega oddelka. Pred nekaj tedni se je vrnil Plečnik za kratek čas na željo češkoslovaškega prezidenta T. G. Masaryka v Prago, da mu preuredi letno bivališče ter Hradčane in postavi istotam impozanten spomenik invalidom. Možu, ki se je po tolikih letih trpljenja in izkušnje vrnil poln mladostne energije in ljubezni v domovino, da se ji stavi danes, ko dvojno potrebuje idealnih mož, na razpolago, iskreno čestitamo k njegovi petdesetletnici in upamo, da ga bo ohranila usoda še dolgo vrsto let nam in naši umetnosti.

Tožbe na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja: Delavci in nameščenci, ki utrpel obratne nezgode, katere imajo za posledico več kakor desetodstotno izgubo zmožnosti za delo, imajo pravico do nezgodnih rent, katerih višino določa ravnateljstvo, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolka prosta pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti poudarjene one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti prenizko odmerjenemu letnemu zaslužku ali pa proti prenizki ocenitvi izgubljene zmožnosti za delo. Ker zakon o zavarovanju delavcev za omenjene tožbe ne zahteva formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti in vložiti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, katero predvideva § 168. zakona o zavarovanju.

vanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača stranka, ki izgubi pravdo. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da so vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, poštnine in kolk a proste.

Prodaja železne strugotine. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. marca t. l. ob 11. uri dopoldne dražba 25 do 30 ton strugotine od železa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava opreme za razne delavnice. Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 17. marca t. l. druga ofertalna licitacija glede dobave opreme za motornomehanično delavnico, za mizarsko delavnico in za kovačnico. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava desk in gradbenega lesa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 13. marca t. l. pismena ofertalna licitacija glede dobave raznih desk in gradbenega lesa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava čevljev. V pisarni uprave Zavoda za izradu vojne odeče 1 v Beogradu (Donji Grad) se bo vršila dne 18. marca t. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 25.000 parov vojaških čevljev. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava mila. Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se vrši dne 16. marca t. l. ob 11. uri dopoldne druga ofertalna licitacija glede dobave 10.000 kg pralnega mila. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Mrzle noge. Kdor trpi mraz v nogah, naj predvsem večkrat menja nogavice. Dokazano je, da če se noge ohladi, da oddajo iz sebe vlažnost, vsled česar se vedno mrzlejšje in se temu najbolj odpomore, če se obuže večkrat sveže nogavice. Treba pa je opozoriti še na eno, in sicer na to, da veliko ljudi nosi zelo tesno obuvalo. V tem slučaju ne pomaga nobeno še tako toplo obuvalo, ako ni zadosti prostorno. Zato se vsakomur priporoča, da si preskrbi prostorno obuvalo, če je treba tudi za eno številko večje, ako ne mara, da ga trpinči mraz v nogah in se hoče izogniti ozeblinam, katere povzročajo ne samo dostikrat neprijetno srbenje in bolečine, ampak je tudi njih ozdravljenje težko in dolgotrajno.

Svila se pere najbolje z vinskim špiritom. Špirit se malo razgreje in svila se čisti z mehko krtačo, namočeno v špirtu. Na ta način postane svila zopet čista in lepa.

Rjo iz perila odpravimo, ako povlažimo madeže s tekočino, sestavljeno iz citronove kisline, kuhinjske soli in osmih delov čiste vode in jih držimo nad cinasto posodo, napolnjeno z vrelo vodo, dokler popolnoma ne izginejo. Prvotno zamazani del izperemo v milnici.

Nezdrobljivo steklo. Po dolgoletnih dragih poizkusih se je posrečilo angleškemu kemikom iznajti nove vrste kavčuk, ki ima poleg navadnih lastnosti še to prednost, da je prozoren kot steklo. Okna iz tega modernega kavčuka so nezdrobljiva, tako da bo nastopil kmalu konec vseh demonstracij, kjer se navadno stori največ škode

z razbijanjem oken. Pa tudi drugi predmeti se lahko izdelujejo iz te zanimive tvarine. Tako na primer čepico, ki ima dve dobri lastnosti, da je nevidna in ščiti pred mokroto. Novi iznajdbi prerokujejo veliko bodočnost, steklarska podjetja pa se najbrž ne bodo veselila nove konkurence.

Novi zemljevid Evrope. Svetovna vojna je zemljevid Evrope popolnoma izpremenila, število monarhij zmanjšala, število republik pa znatno pomnožila. Z ozirom na površino in število prebivalstva ima Evropa sedaj pet velesil: Rusija, Nemčija, Anglija, Francija in Italija, ki merijo skupno 6,130.300 kvadratnih kilometrov ter imajo 299 milijonov prebivalcev. Istotako je v Evropi pet srednjevelikih držav: Češkoslovaška, Jugoslavija, Poljska, Rumunska in Španja, ki imajo skupaj 1,581.300 kvadratnih kilometrov površine in 94 milijonov prebivalcev. K temu pride še osem manjših držav: Avstrija, Madžarska, Bolgarija, Švica, Belgija, Holandska, Grška in Portugalska, ki imajo 630.200 kvadratnih kilometrov površine in 49 milijonov prebivalcev. Nadalje severne države: Švedska, Norveška, Danska in Finska, ki merijo skupno 1,243.800 kvadratnih kilometrov ter štejejo le 15 milijonov prebivalcev. Končno ima Evropa še celo vrsto malih držav: Albanija, Luksemburg, Gdansko, Monako, San Marino, Lichtenstein, Andora, Memelsko ozemlje in Reka. Države Male antante imajo 707.000 kvadratnih kilometrov in 44 milijonov prebivalcev.

4000 nakupovalnic zlata, srebra in biserov v Berlinu. Kar čez noč so zrasle take nakupovalnice. Kolikor bolj se dviga dolar in kolikor nižje pada nemška marka, toliko hitrejšje rastejo lokali, nad katerimi visijo vabljivi napisi za nakup blaga s strani meščanstva. Največ se meščanstvo vabi, naj prinese na prodaj po najvišjih cenah svojo zlatnino in razne dragocenosti. Nakupujejo se v teh lokalih biseri ne po najvišjih, ampak po najnižjih cenah. V sedanjih kritičnih časih ljudje znašajo v te nakupovalnice vse svoje najboljše stvari in jih tam oddajo često globoko pod vrednostjo, ki so jo oni nekdanj plačali. Dnevno se razpeča takih dragocenosti za nad 200 milijonov mark. Najmanj 95 odstotkov lastnikov teh nakupovalnic je priromalo v Berlin iz raznih dežel. Tako prodaja danes Nemčija svoje bisere in nobenega pripomočka ni proti temu, da bi se ta razprodaja končala.

Z zlatom tlakovana cesta. Ko so se leta 1812. Francozi umikali, je bila cesta med Vilno in Kovnom vsa nastlana tornister, orožja, voz itd. Zlasti klanec pred Vilno, poldrugo uro dolg, je bil tako zagačen, da ni bilo mogoče naprej. Voz ni bilo nikamor spraviti, vojaki so omagovali. Da bi jih poživil, je dal maršal Ney na enem vozu odpreti sode, napolnjene s cekini. Suho zlato se je usipalo na cesto, hlastno so segali vojaki po njem in pospešili korake. A teža je bila večkrat prevelika in marsikateri je moral odstopiti svoj tovor zasledujočim kozakom. Da bi le-te zadržal, je dal odpreti maršal še druge sode, dobesedno je bila cesta tlakovana z zlatom. Za vse ga je bilo dosti, za prijatelje in sovražnike. Od enajst milijonov funtov vojnega zaklada so jih rešili v Kraljevec samo sedem.

Zveri v svobodi in robstvu. Pariški zoološki vrt se je nedavno obogatil z novimi divjimi eksemplarji. Ob tej priliki je neka revija prinesla sledeče zanimive po-

datke o dolgotrajnem življenju kaserniranih zveri. Samo pomanjkanje svobode in drugih življenjskih pogojev krajša v znatni meri življenje ujetim zverem. Mnoge pa poginjajo enostavno zato, ker se ne hranijo z živim plenom, katerega so navajene. Roparske zveri imajo poseben borbeni občutek, kadar davijo svojo žrtev, in ta občutek se v kletki ne da nadomestiti na nikakršen način, kar vsekakor vpliva na odpornost organizma. Panther, tiger, lev prestanejo pet, šest do sedem let robstva, medtem ko dočakajo v svobodi tudi trideset let. Interesantno pa je, da levi potujočih menažerij in cirkusov vendarle živijo do 15 let, menda zato, ker se vsled večjega premikanja ne dolgočasijo tako, kakor jetniki zooloških vrtov. Medved živi v kletki le osem let, medtem ko mu je v ledeni domovini sojeno tudi do petdeset let. Hijena se v robstvu naveliča življenja že v štirih ali petih letih, v svobodi pa je gibčna še s tridesetimi leti. Slon dočaka v svobodni naravi čestitljivo starost 150 let, v človekovi službi pa mu že s 25 leti klone rilec in pogine.

Zadružništvo v Italiji. Leta 1915. je bilo v vsej Italiji le 7420 zadrug, leta 1922. pa je znašalo njih število že okoli 15.500. Če se pa prišteje tej številki še razne poljedelske in druge zadruge, potem znaša število lastnih zadrug okoli 20.000. Vseh zadrušnikov je sedaj okoli 3 milijone. Skupna vsota vseh denarnih sredstev zadrug znaša preko 600 milijonov lir. Osrednji zavod za lastne denarne zadruge razpolaga s kapitalom v znesku 280 milijonov lir in je eden največjih zadrušnih denarnih zavodov sveta.

Objava.

Podpisani najvljudneje naznanjam cenj. občinstvu in svojim cenj. naročnikom, da sem po smrti tvrdkinega javnega družabnika gosp. Ludovika Rožiča prevzel sobnoslikarsko in pleskarsko tvrdko „BRATA ROŽIČ“, Vegova ulica števil. 8, v Ljubljani, v samolast.

Tvrdkini protokolirani naziv ostane vsled tega neizpremenjen.

Obratuje se vsled tega v neomejenem obsega **solidno, ceno in točno.**

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

== Fotografski in umetno slikarski atelje **Avg. Černe**
Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje Poveča po vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografira za društva najceneje. Restavrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografije znižane cene.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG

d. d.

== v Ljubljani ==

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo **inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora** ter priporoča posebno prvovrstni **češkoslovaški in angleški koks** za livarne in domačo uporabo, **kovaški premog, črni premog in brikete.**

Naslov:

Prometni zavod za premog, d. d. Centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15 II.
Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

VELIKI SEJEM

tudi za vso živino (konje
in prešiče) se vrši zopet

na Raki

v soboto, dne 10. marca 1923.

Lepo novo sejmišče ob cesti.

Prijazno vabi

Gospodarski odbor.

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Štampilje

iz kovine in gumija
za obrtnike, trgovce, urade

Ciril Sitar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 13

JADRANSKA BANKA

Beograd.

Dionička glavnica: Din 60,000.000.—

Rezerva: Din 30,000.000.—

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice,	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana,	Tržič.
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metkovič,	

— AMERIKANSKI ODIO —

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zader,
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82.
New-York City. **Banko Yugoslavo de Chile,**
Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos,
Porvenir.

Obrtna banka

v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo počenshi s 1. novembrom 1922. za pol odstotka višje, torej s

5%

od dne vloge do dne dviga.